

Tugores: 'Endarrerir l'edat de jubilació demostra que, la crisi, la paguen els ciutadans'

El catedràtic d'economia parla amb VilaWeb de la improvisació del govern espanyol en la gestió de la crisi · El consell de ministres proposa avui d'endarrerir l'edat de jubilació i de retallar la despesa pública

El consell de ministres espanyol s'afanya ara a prendre mesures per atenuar la difícil situació econòmica. Avui proposa d'endarrerir l'edat de jubilació als seixanta-set anys i un pla d'austeritat de la despesa pública. L'executiu de Zapatero ha diagnosticat tard la crisi i, quan ho ha fet, ha actuat amb precipitació i amb mesures que han perjudicat sobretot el teixit empresarial català, perquè les PIME han estat molt maltractades. És l'opinió del catedràtic d'economia Joan Tugores, que comenta a VilaWeb l'estancament de l'economia de l'estat espanyol. 'L'endarreriment de l'edat de jubilació demostra que qui paga la crisi són els ciutadans', diu.

Com veu la proposta d'endarrerir l'edat de jubilació als seixanta-set anys?

L'endarreriment de l'edat de jubilació i les dades de desocupació demostren que qui paga la crisi són els ciutadans, els treballadors. Una crisi econòmica causada per uns poders fàctics que han actuat en mercats financers sense gens de regulació. És significatiu que el consell de ministres faci aquesta proposta quan, el dia abans, Zapatero havia fet acatament a aquests poders fàctics a Davos. És curiós, perquè quan va esclatar la crisi, el 2008, els governs van dir que farien passar per l'adreçador aquests poders, i ara aquests governs s'han d'estrènyer la corretja i fer de captaires.

Com hauria hagut d'actuar el govern espanyol?

Els factors demogràfics de fons ja se sabien des de fa més d'una dècada. Els qui s'hauran de jubilar els trenta anys vinents van néixer quan no hi havia crisi. El cas de la reforma de les pensions és l'exemple perfecte per a veure que hi ha tot un seguit de reformes necessàries que cal pactar en època de bonança amb tots els agents socials, i no haver-ho de fer, com ara, a corre-cuita. Sembla clar que la reforma és necessària, però ja fa temps que se sabia.

La salut de la seguretat social no és prou bona?

Haurem de llegir la lletra menuda, perquè l'endarreriment als seixanta-set anys solament és la punta de l'iceberg. El cas és que a l'estat espanyol la incorporació al mercat de treball es fa més tard que no als altres estats europeus. Això, i la càrrega de les pre-jubilacions, fins i tot en empreses públiques com Televisió Espanyola, ha pressionat encara més la caixa de la seguretat social.

Una vegada més, parlem d'improvisació.

La capacitat de fer aportacions a la seguretat social depèn de la productivitat, i la baixa productivitat de l'economia espanyola, perquè el govern no ha incentivat el teixit empresarial més productiu, aclapara més la guardiola de la seguretat social. Una davallada demogràfica, l'hauríem pogut compensar amb un augment de la productivitat, però no ha estat així. No hauria calgut arribar a una situació com aquesta.

I com hem arribat a una situació com aquesta, d'estancament de l'economia a l'estat espanyol?

La magnitud dels excessos immobiliaris ha estat més gran a l'estat espanyol que no en uns altres indrets de l'economia mundial. El model econòmic espanyol ha implicat un drenatge de recursos públics que no han produït més valor afegit. I quan aquest model ha fet fallida, les conseqüències han estat pitjors que no pas en alguns altres llocs. Quan s'ha reconegut la situació, l'onada de recursos públics, com el Pla E i la deducció de 400 euros de l'IRPF, han tingut una utilitat sota mínims, que ha debilitat l'arsenal de recursos públics.

Roubini diu que l'enfonsament de l'economia espanyola és possible i que pot tenir conseqüències catastròfiques a la zona euro.

És un obvietat. Roubini fa servir el discurs catastrofista que l'ha fet popular. I això no contradiu la seva observació, que és encertada.

El perill d'enfonsament que pregona és creïble, doncs?.

No és cap secret que des que l'estat espanyol és a l'euro el diferencial de competitivitat, segons la comparativa de preus, ha augmentat entre un 10% i un 15%. I això en una dècada. Ha passat perquè es van prioritzar activitats poc productives. El redreçament de la situació no està a sortir de la zona euro, com alguns analistes suggereixen, sinó a posar-se a fer els deures de debò. Ara, és evident que fer-los en aquest moment és més dur que no haver-los fet quan hi havia els primers indicis de la crisi. En el fons, el mal és la pèrdua de competitivitat. I fins que no ens arremanguem no ens en sortirem.

Quins són aquests deures?

Els hem de fer tots, els deures. El conjunt de la societat, començant pels representants polítics, ha d'exigir qualitat democràtica institucional per a defensar els interessos conjunts. Cal tornar el protagonisme al teixit social. Un dels mals és que molta gent es pensa que l'economia espanyola anirà bé quan els anomenats 'campions nacionals', les grans empreses multinacionals, vagin bé. Des de la perspectiva catalana, sobretot, el principal actiu és la capacitat d'empenta d'un teixit de petites i mitjanes empreses, d'autònoms i de treballadors que fan molta feina cada dia... Algú els anomena els 'hidden champions'. Tot aquest teixit ha estat maltractat, amb el tancament de l'aixeta creditícia i la sacralització de les grans empreses. Un punt d'inflexió necessari per a sortir d'aquesta situació seria de reconèixer-ne la importància i d'articular les condicions financeres i laborals per a facilitar-los la feina. S'han d'anar aprofitant les ocasions.

Quines ocasions, per exemple?

Doncs l'aprovació del FROB per Brussel·les. Aquesta era l'ocasió per a posar com a contrapartida per a atorgar els ajuts a les entitats financeres que aquestes garantissin el finançament efectiu a les activitats productives de futur, a un sector privat amb idees, i que aquests diners no serveixin únicament per tancar forats. Hi ha països que ho han fet, fins i tot els Estats Units. L'ús dels recursos públics ha de ser més efectiu; és una qüestió bàsica, de sentit comú: canalitzar l'estalvi a la inversió productiva. Durant deu anys ens n'hem distret i la canalització de recursos per a emprenedors continua blocada.

A més d'això, en comparació amb les mesures preses per les altres economies europees, en què ha fallat el govern espanyol?

No ha pensat en la productivitat, en cap sentit, ni en la privada ni en la social, a l'hora d'utilitzar els recursos públics. A les dues bandes de l'Atlàntic s'ha fet més bé. A l'estat espanyol els recursos van a parar a activitats de baixa productivitat, i aquesta és la llosa de la recuperació de l'economia espanyola.

L'electoralisme els va fer fer el desentès o és un cas d'incompetència?

M'agradaria pensar que són dues coses separables, però no n'estic segur.

Com s'explica, doncs, la mesura dels 400 euros i que, dos anys després, s'hagi deixat d'aplicar?

Perquè, en una campanya, tot s'hi val; perquè és una mesura efectista a curt terme i amb impacte demagògic. Els competents que hi havia aleshores, com en Solbes, repetien en privat que això no aniria bé.

Quines conseqüències té ara?

A l'estat espanyol la situació de les finances públiques no era pas dolenta al començament de la crisi, però les mesures que van aplicar han demostrat que tenen una efectivitat nul·la. Es va malbaratar l'estalvi de molts anys de les arques públiques per una nit de primavera.

I ara s'apugen impostos, es retallen inversions... Com veu el pla d'austeritat que presenta avui el consell de ministres?

No en sé els detalls, però sigui com sigui, que fa falta, estaria bé que fos el resultat d'un consens d'institucions que han de prendre aquesta mena de decisions, i no la il·luminació d'urgència que acaba esdevenint frivolitat i que no és eficient ni equitativa.

Vostè parlava de la necessitat de teixir un entramat institucional de confiança per a poder sortir de la crisi. Això en el cas espanyol sembla encara llunyà....

Als països democràtics disposàvem d'un actiu importantíssim, un conjunt d'institucions de confiança que regulen els aspectes jurídics de l'economia i generen incentius per a resoldre conflictes. Però fa l'efecte que alguns estats, com l'espanyol, han anat degradant la qualitat institucional. Que la gent tingui confiança és important, però especialment en moments delicats. Recuperar aquesta qualitat institucional és capital.

Com es veu afectada per tot això la nostra economia? Hi ha cap particularitat del cas català?

El model de coneixement i de gestió de la crisi que ha maltractat el teixit productiu ha estat proporcionalment més important a Catalunya, per les característiques del teixit econòmic, per la importància de l'empresa petita i mitjana.

Hi ha cap element positiu per a encarar la crisi?

Tothom admet que la demanda externa, fora de l'estat espanyol, creix molt més que no la interna. La conclusió, per tant, és que la sortida de la crisi ha de connectar amb aquesta demanda. El teixit català té més cultura de saber-se inserir en les tendències globals que no la resta de l'estat. Si la sortida de la crisi té un ingredient, aquest és la cerca de fonts de demanda més dinàmiques que no l'espanyola; cal anar a cercar les economies emergents. Per això s'ha de donar suport al teixit empresarial. Els països emergents creixen un 6%, i els xinesos ja s'acosten una altra volta al 10%. En canvi, Espanya decreix.

Quan i com sortirem de la crisi?

Sortirem de la crisi quan ens ho meresquem. De vegades sembla que la crisi sigui un fenomen natural, com la pluja o com un terratrèmol. Però l'economia és el resultat de decisions que cada dia prenem consumidors, empreses i administració. És el resultat agregat de tota aquesta activitat. I de moment no en sortim perquè no ens ho mereixem, perquè no hem fet els deures. I ja fa uns

quants anys que no els fem.

29 gener 2010

Una notícia de VilaWeb.cat

Edició GENERAL

<http://www.vilaweb.cat>

[Enllaç permanent](#)